

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Aalbeke Kunstgrasveld (Kortrijk, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019K305
Januari 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Floortje Heirman

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie.....	11
1.3.1	Methode.....	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie	11
1.3.4	Archeologische indicatoren.....	11
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	18
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	18
1.4.1.1	Landschappelijke situering	19
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	24
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie.....	25
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	26
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis	28
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden.....	28
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	39
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	40
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen	44
1.5	Synthese.....	48
2	Bibliografie.....	50

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	16
Figuur 6: Ontwerpplan (Bron: opdrachtgever).	16
Figuur 7: Dwarssnede regenwaterput en gracht (Bron: opdrachtgever).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	20
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 12: Hoogteverloop, ZW-NO en NW-ZO (Bron: Geopunt).	23
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	24
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).	25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	27
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).	28
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	41
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	42
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	42
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1883 (Bron: NGI Cartesius).	43

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	44
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	45
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	45
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	46
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).	46
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).	47

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek..... 7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens. 18

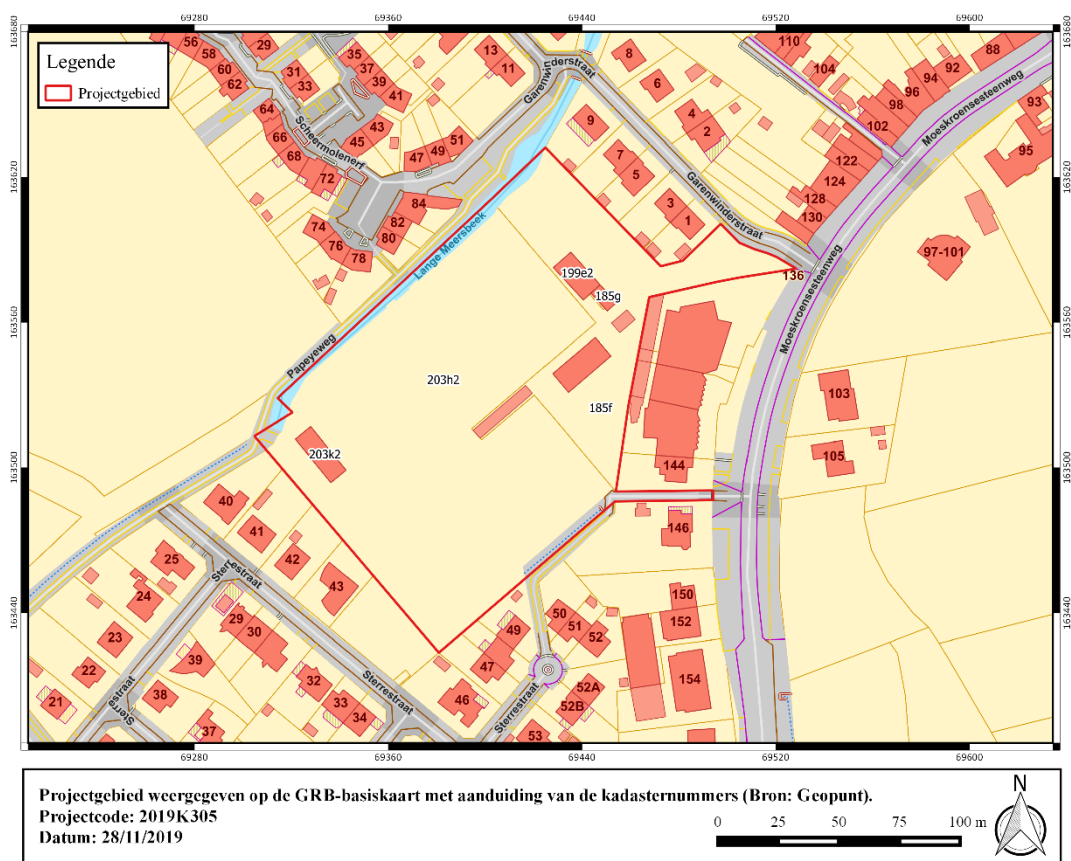
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

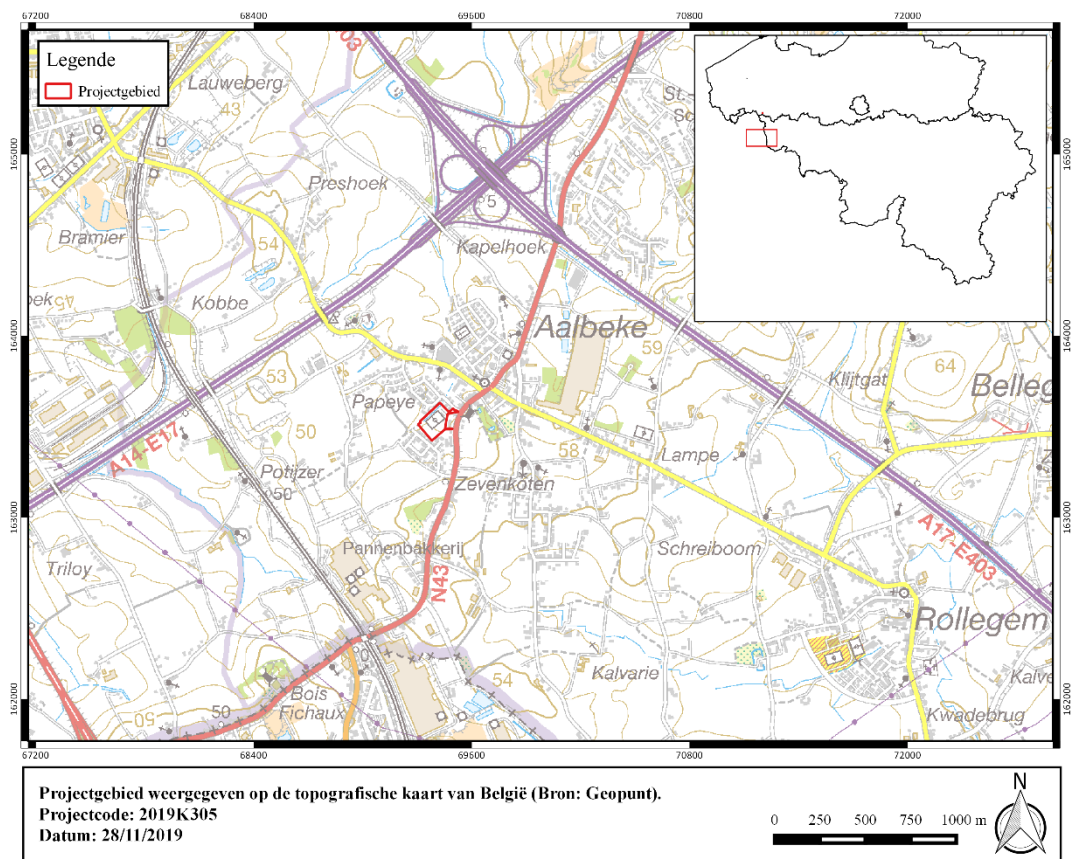
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kortrijk
	Deelgemeente	Aalbeke
	Postcode	8511
	Adres	Moeskroensesteenweg – Garenwinderstraat - Papeyeweg
	Toponiem	Aalbeke Kunstgrasveld
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 69304$ $Y_{\min} = 163423$ $X_{\max} = 69528$ $Y_{\max} = 163632$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Kortrijk Afdeling 9, Sectie B, nr's 185f, 185g, 199e2, 203h2, 203k2 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Floortje Heirman (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied en deels als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2 ha; de gecombineerde oppervlakte waarop de geplande werken betrekking hebben bedraagt ca. 7100 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Aalbeke Kunstgrasveld werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

---

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart Vandermaelen, 1846-1854

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

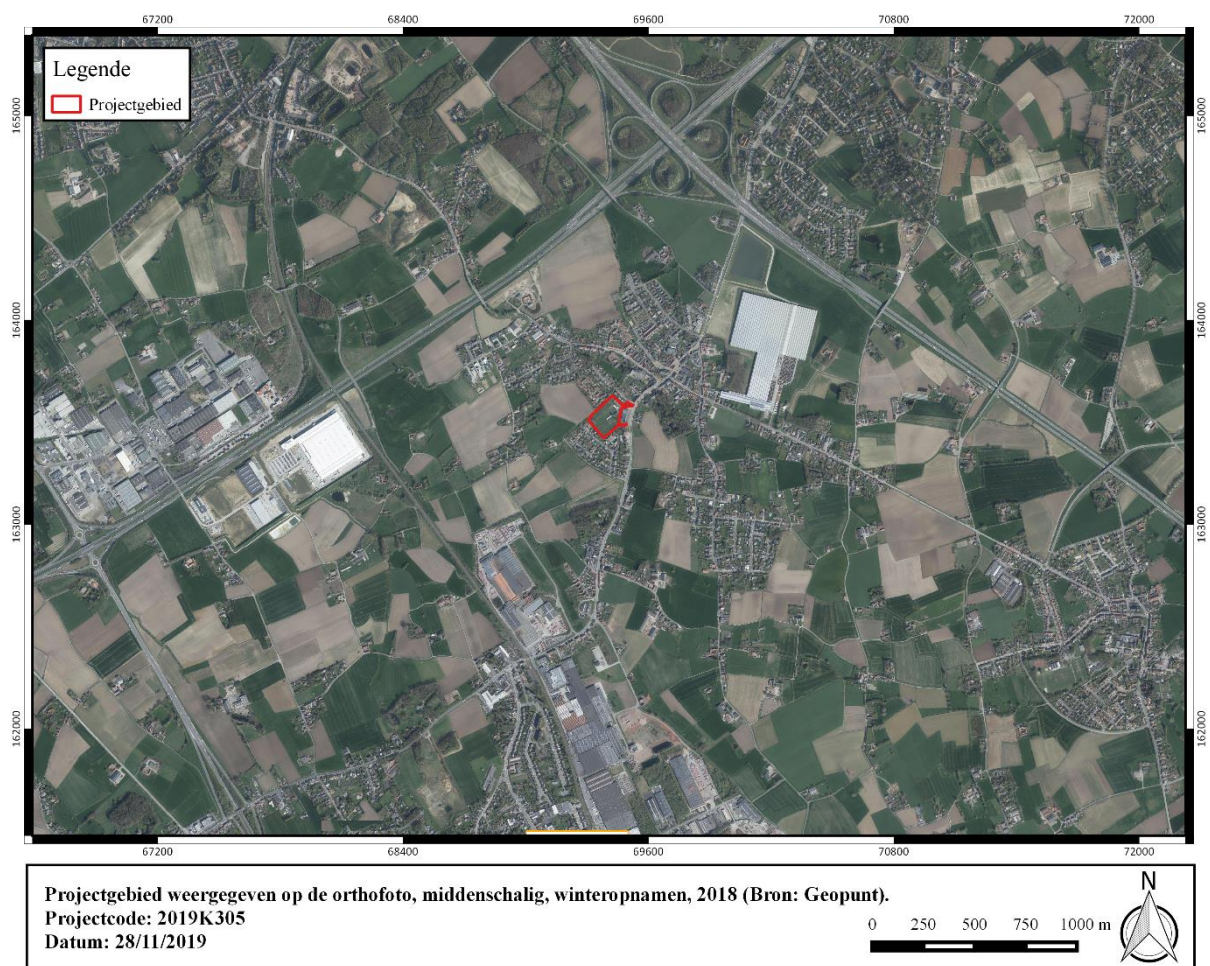
² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Aalbeke, deelgemeente van Kortrijk, in de provincie West-Vlaanderen. Het projectgebied situeert zich op amper 1 km ten noorden van de grens met Wallonië. De dorpskern van Aalbeke lokaliseert zich op ca. 350 m ten noorden van het onderzoeksgebied. De gemeente wordt omringd door zijn vijf gehuchten: de Tolpenhoek in het zuidoosten, de Sterhoek in het zuiden, de Potijzerhoek in het zuidwesten, de Preshoek in het noordoosten en de Kapelhoek in het noorden. Aalbeke is gelokaliseerd tussen de Leie en de bovenloop van de Schelde.

Het plangebied wordt omsloten door Garenwinderstraat, de Moeskroensesteenweg en de Papeyeweg. Het projectgebied beslaat een oppervlakte van ca. 2 ha en omvat percelen 185f, 185g, 199e2, 203h2 en 203k2 van afdeling 9, sectie B. De noordwestelijke grens volgt de Lange Meersbeek die een noordelijk verloop kent richt de Leie. Laatstgenoemde situeert zich op ca. 3,5 km ten noorden van het plangebied.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt ca. 2 ha.

Op heden wordt het terrein ingenomen door twee voetbalvelden. Ca. 735 m² is bebouwd en ongeveer 1140 m² verhard. De bebouwing situeert zich centraal en in het oostelijk deel van het terrein en is in verband te brengen met de huidige sportinfrastructuur (tribune, kleedkamers, kantine). Voor de aanleg van de voetbalvelden is het terrein geëgaliseerd en vermoedelijk genivelleerd. De impact van deze grondwerken op het aanwezige bodemarchief is op heden niet gekend en dient door middel van gerichte boringen in kaart gebracht te worden.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw kunstgrasveld op dezelfde plaats van het natuurlijk voetbalveld. Hiervoor zullen de huidige niveaus van het terrein hernomen worden, mits enkele aanpassingen in de nodige hellingen die gepaard gaan met de aanleg van een dergelijk kunstgrasveld. Er wordt 0,5% op de dwarse helling en 0,1% op de langse helling gerekend.

Het nieuwe terrein wordt ingepland over een oppervlakte van maximum 6640 m². Hiervoor geldt een afgraving van 30 cm vanaf het maaiveld. Langsheen het nieuw aan te leggen kunstgrasveld is een nieuwe verharding van ca. 212 m² voorzien. Deze 40 cm brede verharding bestaat uit geborsteld beton en is niet waterdoorlatend. Hiervoor dient een uitgraving van minstens 50 cm onder het maaiveld gerekend te worden. Op de dwarszijden zijn twee masten van elk 18 m voorzien (4 in totaal).

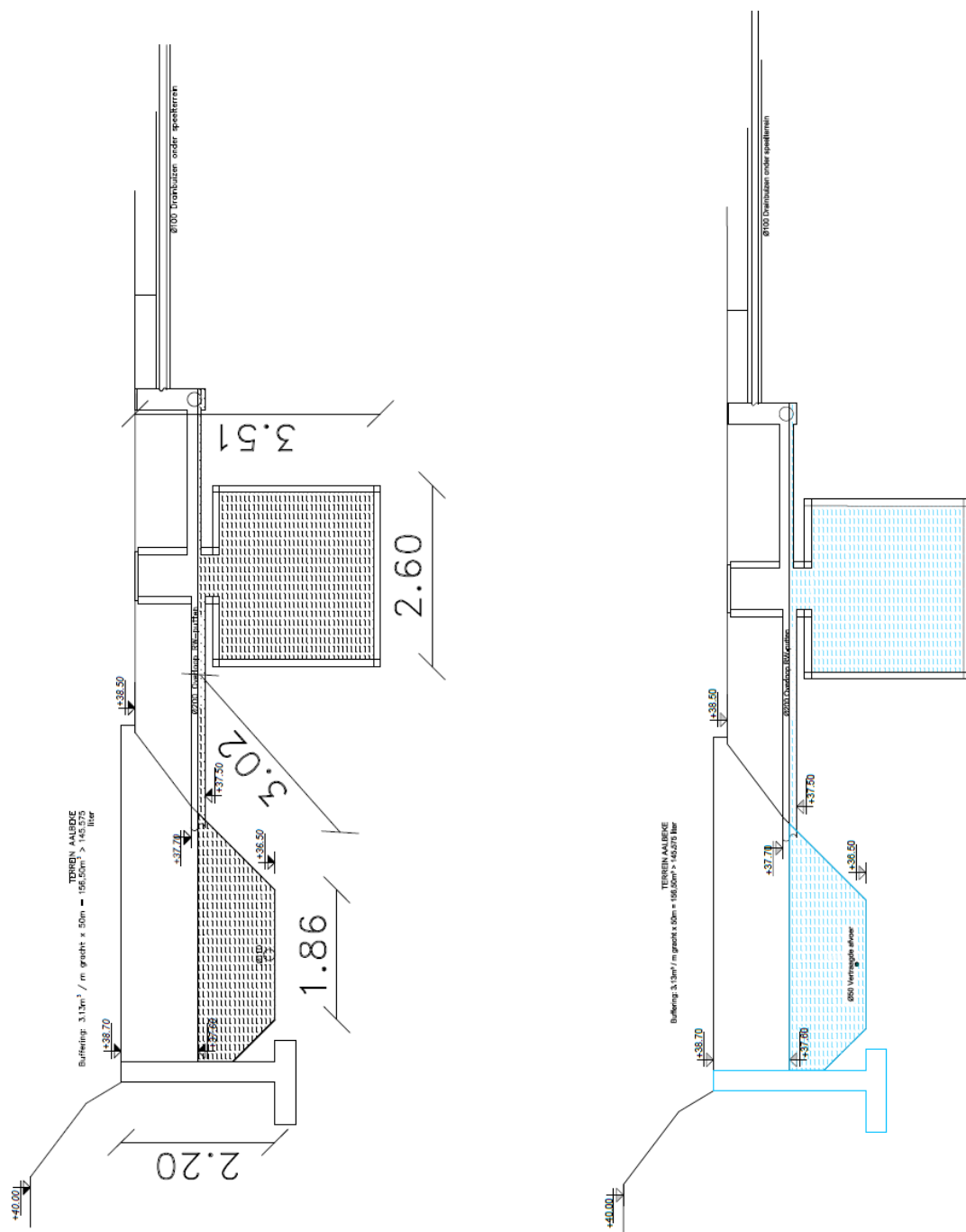
Om het regenwater in de ondergrond te laten infiltreren, zal een drainagestelsel met diameter van 10 cm onder het veld geplaatst worden (20x20 cm om de 4 m). Er wordt een extra afgraving gerekend tot 50 cm onder het maaiveld (dus tot 80 cm-mv in totaal). Dit stelsel is aangesloten op een collectorbuis die afloopt in nieuw te voorziene regenwaterputten. De diepte waarop de buis zal worden aangelegd, bedraagt 1 m-mv. De breedte van de buis is voorzien op 30 cm, de lengte op 62 m. De drie nieuwe waterputten hebben elk een volume van 20 m³ met een diameter van 2,60 m en een diepte van 3,51 m vanaf het maaiveld. Deze staat in verbinding met een nieuw te creëren gracht, met overloop naar een bestaande ingekokerde gracht onder de bestaande terreinen. De lengte van de nieuwe gracht is gepland op 50 m, de breedte op de bodem op 1,86 m. Het totale volume wordt geschat op 156 m³. De maximale oppervlakte van de gracht is 335 m². De diepte van de uitgraving bedraagt 2,2 m-mv.

De huidige parking, cafetaria, berging, kleedkamers, tribune en jeugdhuis blijven behouden.

Figuur 7: Dwarssnede regenwaterput en gracht (Bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Moen (Formatie van Kortrijk)
Quartair	Type 2: eolische afzetting / hellingsafzettingen
Bodemtypes	OB, Eep, Ada, Aca, OT, Eep(o)
Potentiële bodemerosie	Geen informatie
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	37,4 – 41,2 m TAW
Hydrografie	Boven-Scheldebekken (deelbekken: West-Vlaamse Scheldemeersen)

1.4.1.1 Landschappelijke situering

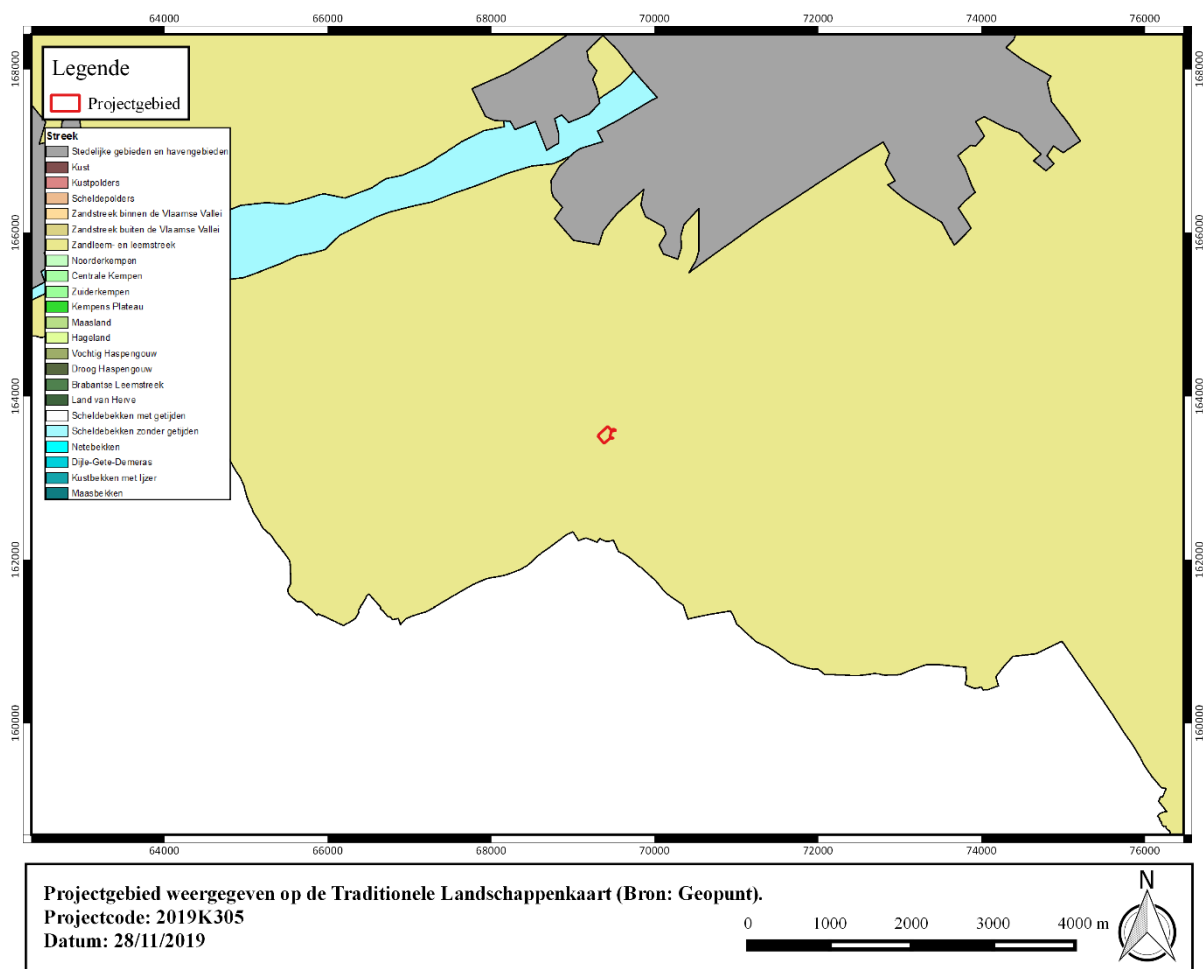
Landschappelijk gezien situeert het plangebied zich in zandlemig Vlaanderen.

De gemeente kenmerkt zich door een glooiend landschap. Het terrein is gelegen op de noordelijke helling van een zuidwest-noordoost georiënteerde heuvelrug, binnen het Leie-Schelde-interfluvium. Deze heuvelrug strekt zich uit van Moeskroen, over Anzegem, naar Kruishoutem toe. Ten noorden loopt deze Tertiair heuvelrug uit richting de Leievallei. De afwatering gebeurt in essentie vanaf de heuvelrug richting de Leievallei. Het plangebied is gelegen op de rand van de beekvallei van de Lange Meersbeek die ontwatert precies ten zuidwesten van het plangebied en via de Markebeek uitloopt in de Leie. De Lange Markebeek snijdt zich ter hoogte van het plangebied duidelijk in binnen de heuvelrug. De beekvallei is ook duidelijk te vrijwaren op de bodemkaart (cfr. infr.).

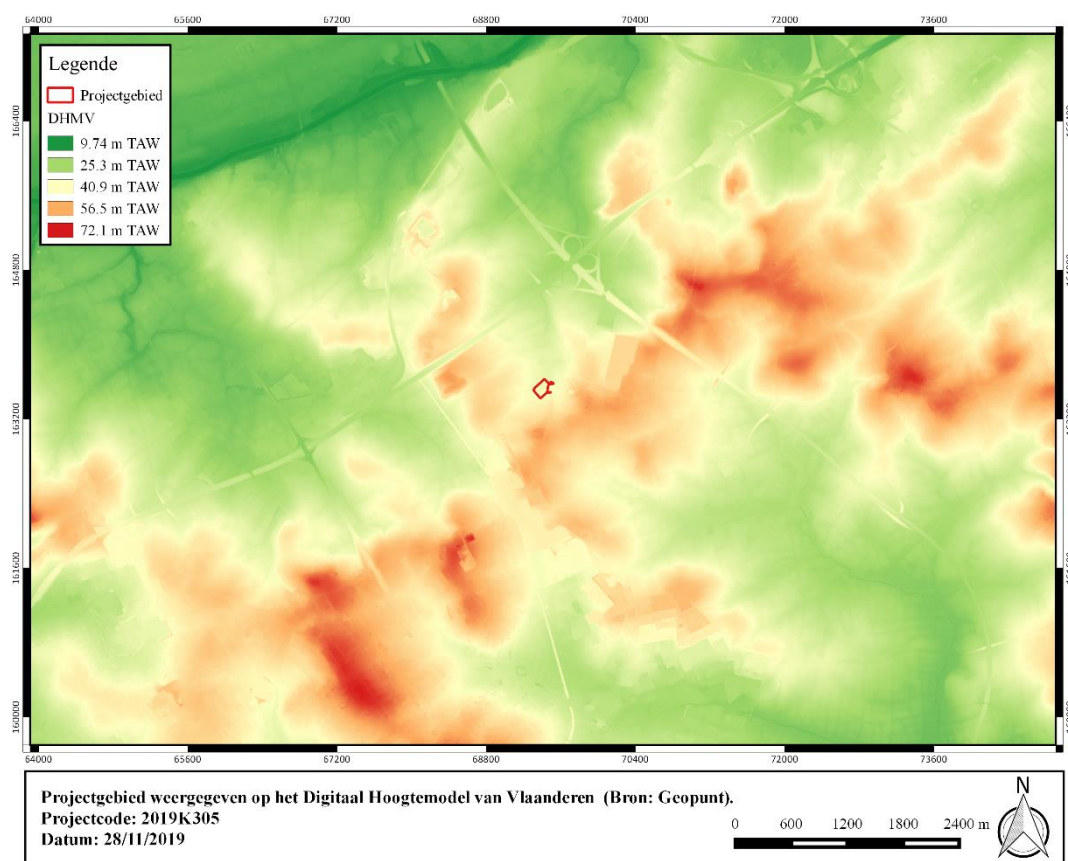
Binnen de grenzen van het onderzoeksgebied schommelen de TAW waarden tussen 37,4 en 41,2 m TAW. Het noordelijke voetbalveld is gelegen op een hoogte van ca. 40.2 m TAW, het zuidelijke voetbalveld is gelegen op een hoogte van 38.2 m TAW. Op het microreliëf zijn duidelijke sporen van vergraving waar te nemen die kaderen in de aanleg van het terrein als sportveld. Om de natuurlijke noord-zuid georiënteerde helling van het terrein te verhelpen zijn beide voetbalvelden in terrasbouw aangelegd. De zeer duidelijke demarcatie tussen de beide velden wordt overwonnen door een trapje. De aard van de ophoging en afgraving van het terrein is niet exact te bepalen op basis van de gekende gegevens en dienen door middel van gerichte boringen onderzocht te worden.

Hydrografisch gezien is het projectgebied gelegen in het Boven-Scheldebekken (deelbekken: West-Vlaamse Scheldemeersen).

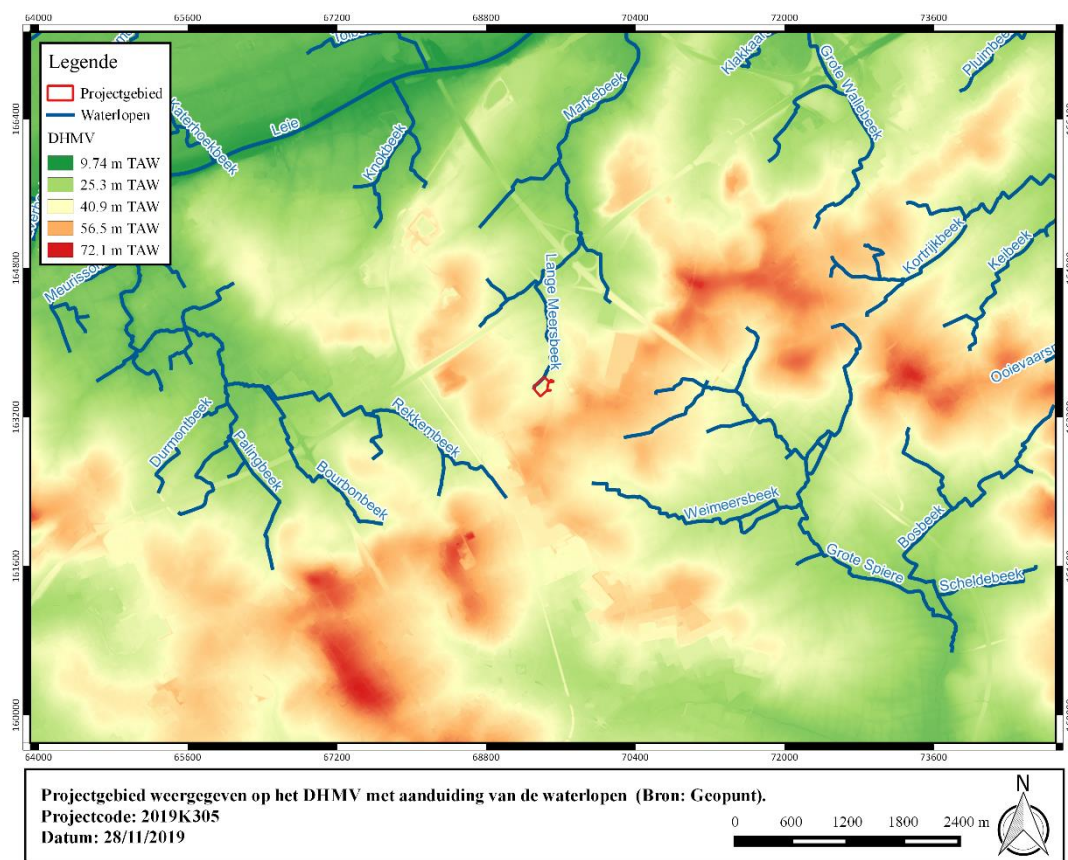

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

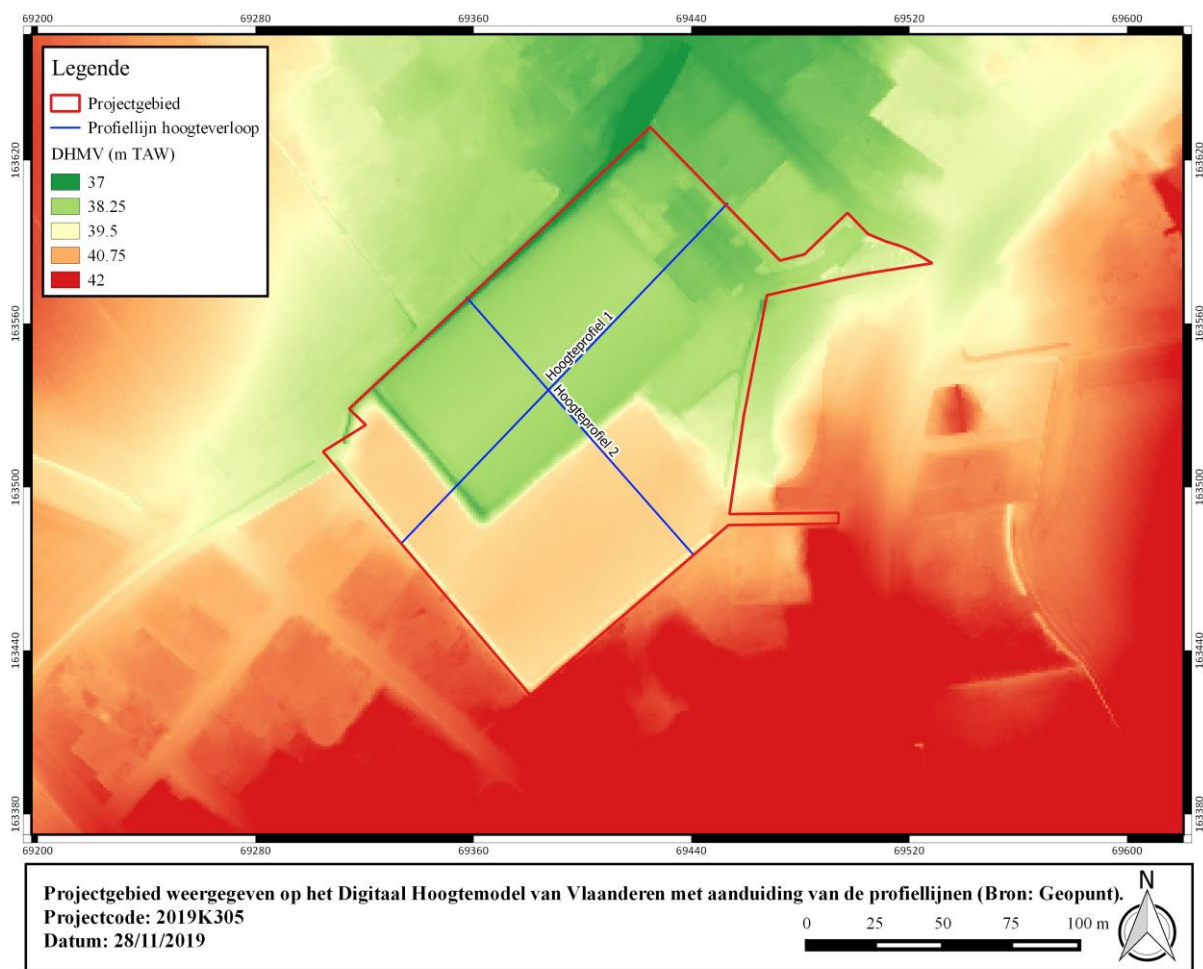

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

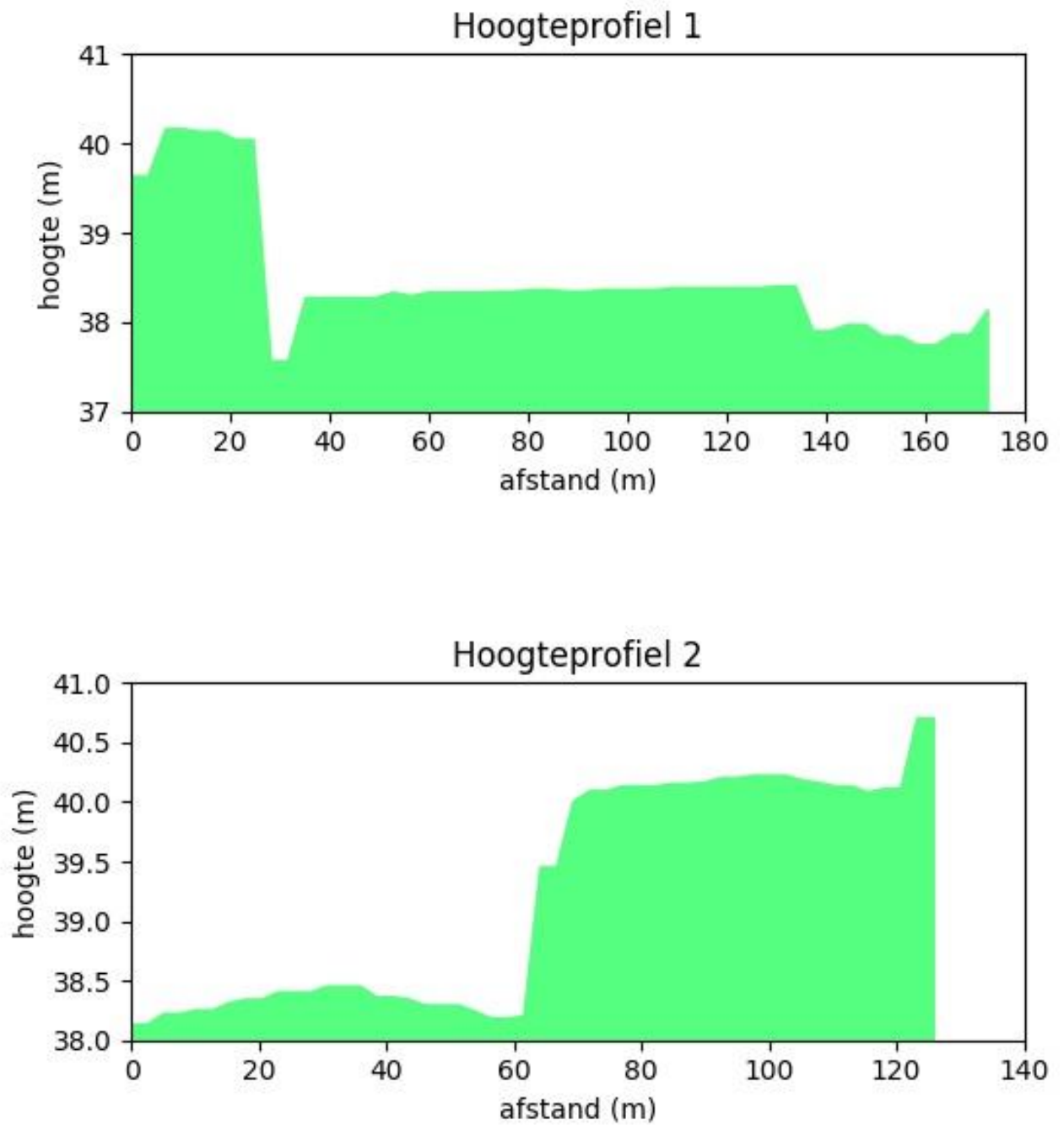
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de profiellijnen (Bron: Geopunt).

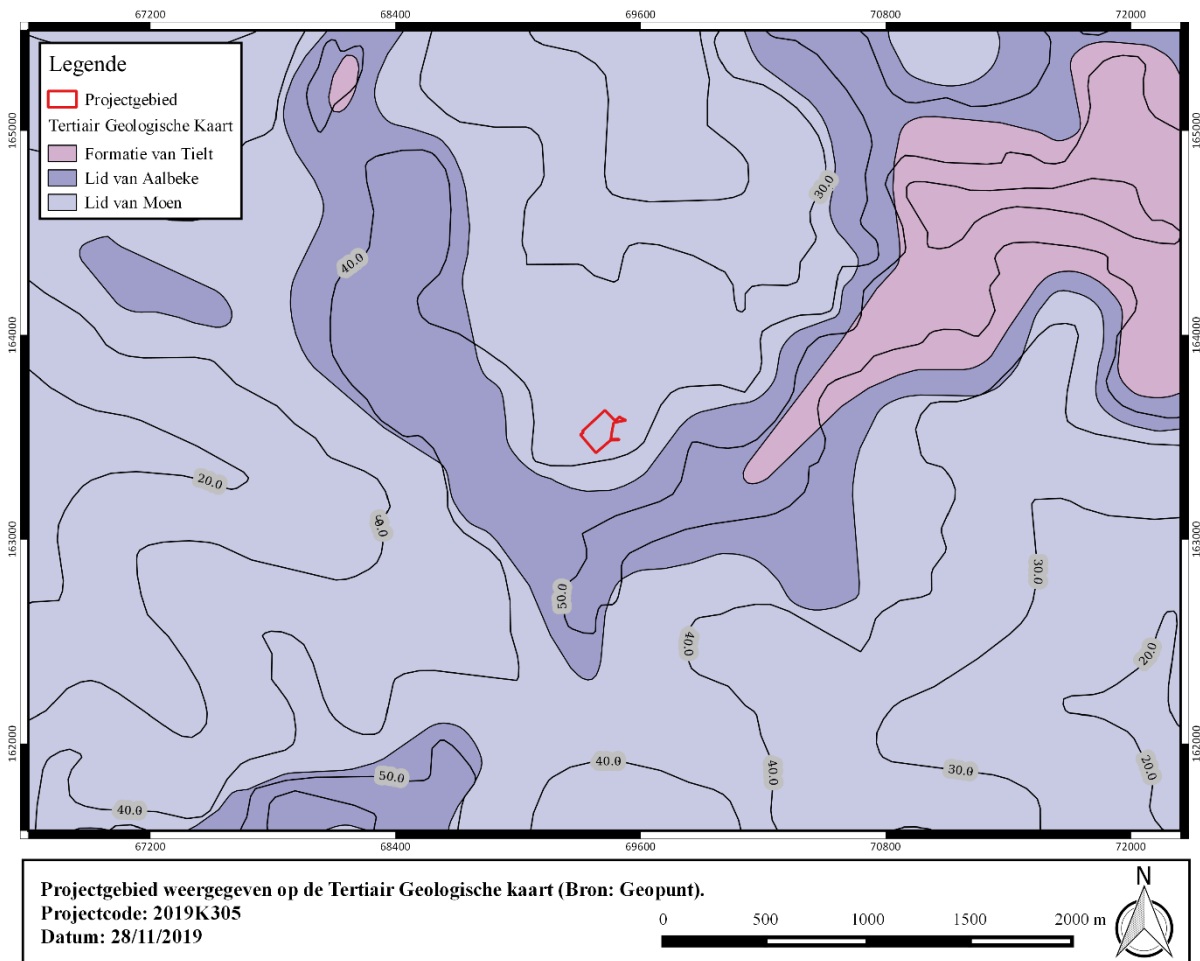
Figuur 12: Hoogteverloop, ZW-NO en NW-ZO (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in de Formatie van Kortrijk. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

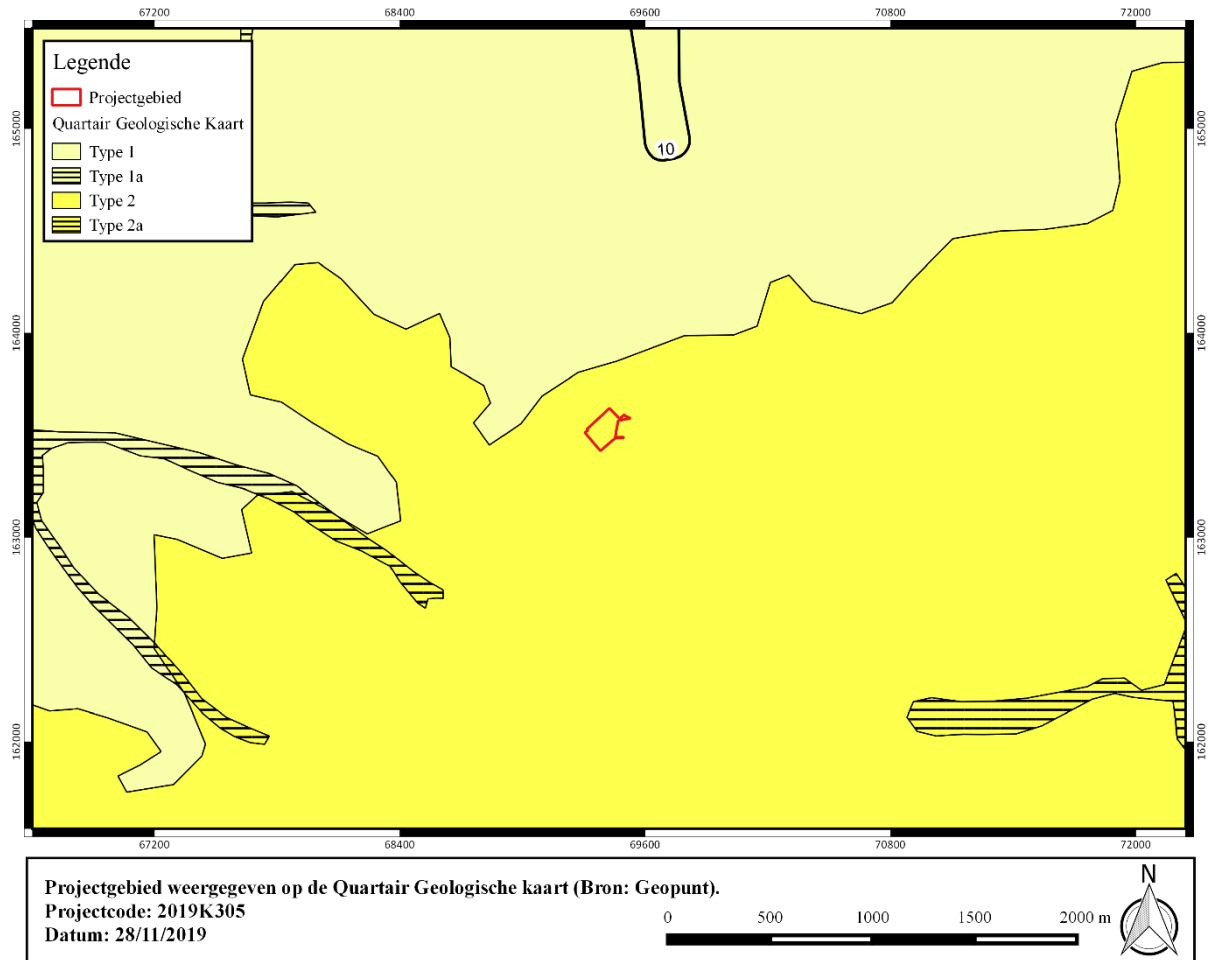
Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 2**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten. Opmerkelijk is dat de beekvallei van de Lange Meersbeek niet op de Quartair Geologische Kaart staat aangeduid.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Binnen de contouren van het plangebied kunnen zes bodemtypes geconstateerd worden.

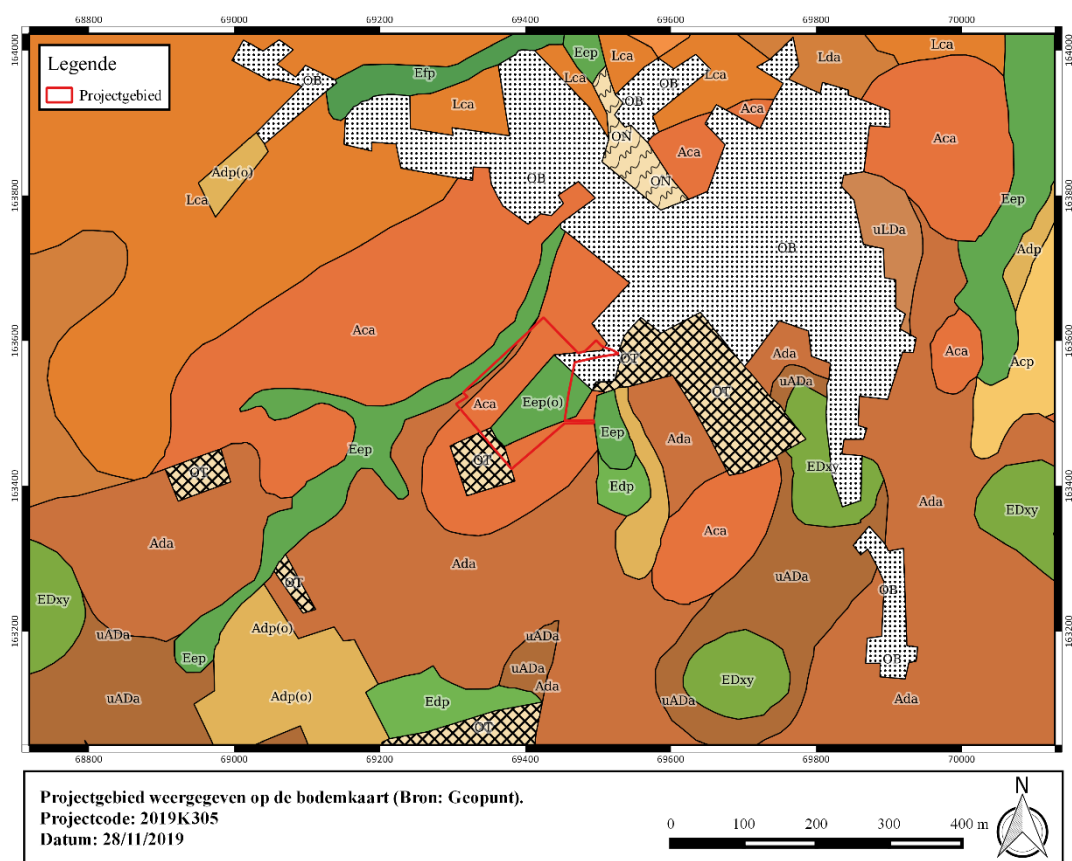
Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Het bodemtype **OT** is een sterk vergraven grond waarbij de natuurlijk aanwezige bodem volledig verstoord kan zijn. deze bodem situeert zich in het zuiden van het plangebied, een zone die beduidend hoger ligt. Vermoedelijk werd deze zone in het verleden opgehoogd.

Het bodemtype **Aca** is een matig droge leembodem met textuur B horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gleyhorizont op matige diepte.

Het bodemtype **Ada** is een matig natte leembodem met textuur B horizont. De bovengrond is bruingrijs en de E horizont, indien aanwezig, vertoont een bleekbruine kleur. Roestvlekken komen voor op de contactzone met de textuur B. De basiskleur van de textuur B is bruin met okerleurige gleyverschijnselen. Dieper in de textuur B komen grijsachtige vlekken voor en ijzer/mangaan concreties. Deze bodem komt vaak voor in gesloten terreindepressies met gebrekkige afwatering of soms ook op de lagere kant van terreinhellingen en af en toe op kleiontsluitingen.

Het bodemtype **Eep** is een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Het bodemtype **Eep(o)** is een natte sterk gleyige kleibodem zonder profielontwikkeling en een sterke antropogene invloed. Opvallend is dat de contour van de Eep(o) overeenkomt met een weide die is aangeduid op de Vandermaelenkaart (zie verder). Mogelijk is het centrale deel van het terrein reeds vergraven. De aard hiervan is op basis van de gekende gegevens niet te achterhalen.

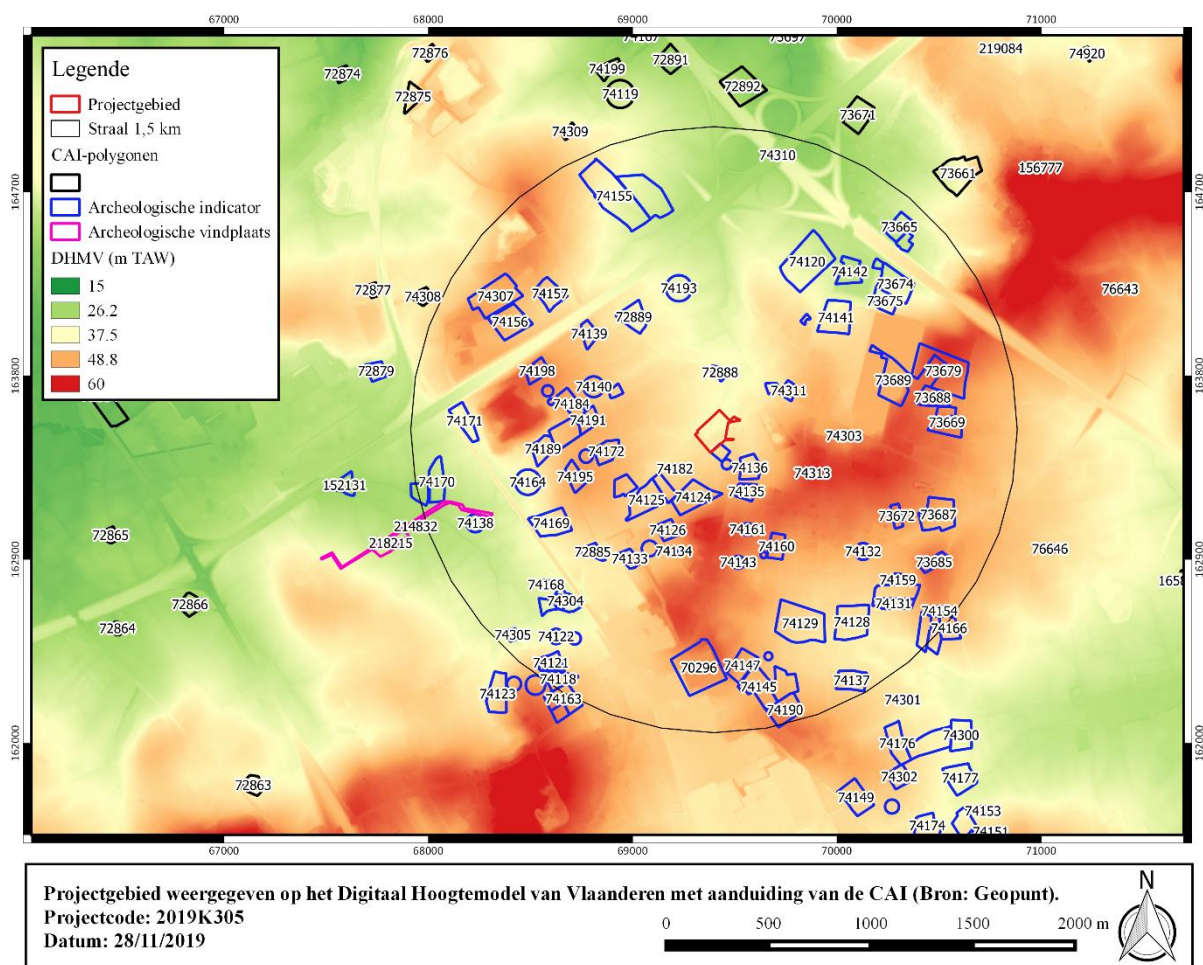
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op of rondom het onderzoeksgebied zijn geen archeologische sites gekend. Op het grondgebied van Menen, ten zuidwesten van het onderzoeksgebied kwamen bij onderzoek naar aanleiding van de inrichting Menen LAR-zuid enkele relictten uit de late middeleeuwen en postmiddeleeuwse periode aan het licht. Er zijn geen landschappelijke factoren waardoor de omgeving minder geschikt zou zijn voor menselijke bewoning. Zeer waarschijnlijk moet de schaarste aan gekende vindplaatsen gekoppeld worden aan een gebrek aan onderzoek en het feit dat recenter onderzoek nog niet is opgenomen in de CAI. Wel zijn op het kaartblad van de CAI een groot aantal cartografische indicatoren van middeleeuwse, omwalde hoeves opgenomen, zo ook net ten zuiden van het huidige onderzoeksgebied. Op basis van historisch-cartografische gegevens is dit polygoon verkeerd ingetekend en valt het plangebied wel degelijk samen met de oorspronkelijke walgrachtsite. Naast deze cartografische indicatoren voor bewoning en bewerking in de late middeleeuwen zijn eveneens een groot aantal veldprospecties opgenomen in de CAI. Hierbij werd een grote hoeveelheid lithische artefacten gerecupereerd evenals laatmiddeleeuws en jonger keramisch materiaal. Hoewel indicatief van karakter wijzen deze vondsten inderdaad op menselijke aanwezigheid in de omgeving van het onderzoeksgebied tijdens de steentijden.

I. Archeologische vindplaatsen

214832	Mechanische prospectie; NK: 15 meter Onbepaald: greppels en paalkuilen Bron: Demoen D., Claus A., Krekelbergh N. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen- Meersweg (Lar Zuid), BAAC Vlaanderen Rapport 284, Gent.
218215	Mechanische prospectie; NK: 15 meter Volle middeleeuwen: sporen, gelinkt aan extensieve inrichting en exploitatie van het landschap. Deze sporen klimmen op tot de 13e eeuw. Daarnaast enkele kuilen met geïsoleerde ligging. Bron: David Demoen & Stephanie Sadones 2017: Archeologienota Menen, Meersweg: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen Rapport 508, Gent.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

72885	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72887	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72888	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72889	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72890	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74311	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74312	Indicator cartografie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: molen

74313	Indicator cartografie; NK: 15 meter 17 ^e eeuw: molen
74315	Indicator cartografie; NK: 15 meter 16 ^e eeuw: kerk
70296	Indicator cartografie; NK: 250 meter 18 ^e eeuw: korenwindmolen
73686	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74307	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Veldprospecties

73672	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73689	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74120	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74124	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74125	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk 16 ^e eeuw: aardewerk

74126	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74127	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74129	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74132	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74133	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk – glas - bouwmetaal
74134	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74135	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74136	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74139	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74140	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74141	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74142	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk

	Nieuwste tijd: aardewerk
74143	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74157	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74160	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74161	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74162	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74164	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74169	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74172	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74178	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74180	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal

	Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74181	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74182	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74183	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74184	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74186	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74189	Veldprospectie; NK: 15 meter Finaal-paleolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74191	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74193	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74195	Veldprospectie; NK: 150 meter

	Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74196	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74197	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74198	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
74303	Veldprospectie; NK: 15 meter Laat-Romeinse tijd: melding van een kleine Gallo-Romeinse afvalkuil die hier in 1962 zou ontdekt zijn in een in uitbating zijnde kleiput.
73665	Veldprospectie; NK: 15 m Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73669	Veldprospectie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk - bouw materiaal
73674	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73675	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73679	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73685	Veldprospectie; NK: 150 meter

	Nieuwe tijd: aardewerk - molen
73687	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk - glas
73688	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
73700	Veldprospectie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht
74117	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk - glas
74118	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74121	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
74122	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74128	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74130	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74131	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk - glas
74137	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk

	Nieuwe tijd: aardewerk
74138	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74144	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
74145	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
74146	Veldprospectie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74147	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
74154	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74155	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74156	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk - bouw materiaal
74157	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74158	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74159	Veldprospectie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74163	Veldprospectie; NK: 15 meter

	Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74165	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74166	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74168	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk Nieuwste tijd: aardewerk
74170	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74171	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74175	Veldprospectie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: aardewerk
74179	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardewerk
74190	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
74304	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

74305	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74306	Veldprospectie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht Nieuwe tijd: aardewerk
74310	Veldprospectie (1988); NK: 250 m Late middeleeuwen: site met walgracht

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De vondst van tal van silexfragmenten, gerecupereerd bij veldprospecties, wijst op menselijke aanwezigheid in de omgeving van het plangebied vanaf de steentijd. De landschappelijke ligging van het plangebied, op hoger gelegen terrein aan de rand van de beekvallei van de Lange Meersbeek, moet een zekere aantrekking gehad hebben op jager-verzamelaars in de regio. Ook voor de metaaltijden en de Romeinse periode zijn bewoningssporen niet uit te sluiten, hoewel deze in het verleden nog niet in de directe omgeving van het plangebied zijn aangetroffen.

De oudste vermelding van Aalbeke is als *Albecca* in 1136. De vroegste vermelding als parochie is in een akte van 1211, waarin de bisschop van Doornik de schenking door Aelis van Dendermonde van haar tiendeheffing in Aalbeke, Moeskroen, Rekkem en Rollegem aan de abdij van Ravensberg bij Merkegem bekrachtigt. Aalbeke behoort op kerkelijk vlak tot het bisdom Doornik en de dekenij Kortrijk. Op feodaal gebied is Aalbeke verdeeld over verschillende heerlijkheden, waarvan de meeste zich ook over andere parochies uitstrekten. De heerlijkheid Aalbeke, die afhangt van het grafelijk kasteel van Kortrijk is niet de belangrijkste, maar het bezit ervan betekent wel dat men de titel van dorpsheer mag voeren. De kerk staat eveneens op het grondgebied van deze heerlijkheid, dat daarom ook wel "Ter Kercken" wordt genoemd. Over de oudste kerk is echter weinig geweten, de laatste restanten ervan verdwenen in 1794.

Rond 1525 komt de dorpsheerlijkheid door koop in handen van Antoon de la Barre, heer van Moeskroen. Tot aan de Franse Revolutie zou de heer van Moeskroen ook de titel van dorpsheer van Aalbeke voeren. Aalbeke blijft niet gespaard van de godsdienststoebelen in de tweede helft van de 16de eeuw. Het strijdgewoel leidt tot een economische depressie, waarvan ook Aalbeke het slachtoffer wordt. Ook de Negenjarige Oorlog eist een zware tol van de kasselrij Kortrijk. Door haar ligging tussen de Franse linies is Aalbeke één van de ergst getroffen dorpen. Na een relatief rustige 18de eeuw vallen Franse troepen in 1794 opnieuw het dorp binnen, wat gepaard gaat met vernielingen.

Rond het midden van de 19de eeuw begint de industriële ontwikkeling een steeds grotere rol te spelen. In 1842 wordt de spoorlijn Kortrijk-Moeskroen aangelegd, in 1857 krijgt Aalbeke een eigen station. Deze spoorlijn trekt nieuwe industrieën aan, waarbij rond de fabrieken nieuwe woonkernen ontstaan. In 1907-1908 wordt begonnen met de bouw van de mechanische dakpannenfabriek 'De Sterreberg', wat gepaard gaat met intensieve klei-ontginning. Tot het begin van de jaren 1950 behoudt Aalbeke haar sterk agrarisch uitzicht. In 1956 wordt het eerste bijzonder plan van aanleg "Dorpskom" goedgekeurd, waarin onder meer voorzien wordt in de verbreding van de rijksweg Kortrijk-Moeskroen, de vastlegging van het nieuw kerkhof en de bouw van een sociale woonwijk in wat de Oudstrijderslaan zal worden.³

---

³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2019. *Aalbeke* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14505>

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Ter bestudering van het projectgebied worden hieronder een aantal historische kaarten in beschouwing genomen. Deze kaarten zijn momentopnamen doorheen de geschiedenis en verschaffen ons inzicht in de bebouwingshistoriek van het desbetreffende projectgebied. Het plangebied is op meerdere historische kaarten af te lezen. Hieronder worden de Ferrariskaart (1777), de Atlas der Buurtwegen (1840), de Poppkaart (1842-1879), de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854) en de topografische kaart van 1883 besproken.

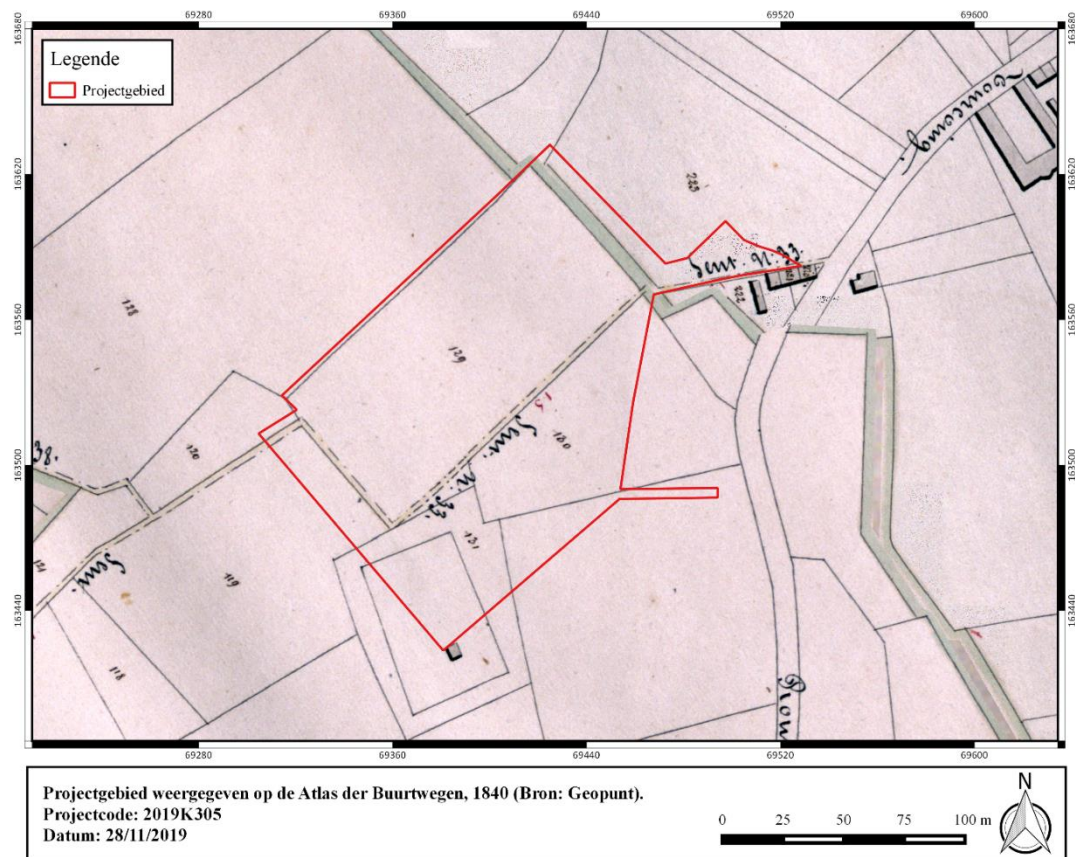
Op de kaart van Ferraris uit 1777 lijkt het plangebied deels in gebruik te zijn geweest als akkerland en deels als boomgaard. In het noordelijk deel van het plangebied situeert zich een samenstel van twee rechthoekige woningen. Het zuidelijk deel van het plangebied snijdt een omwalde site aan. Binnen het rechthoekig wooneiland is één enkel gebouw weergegeven. De oorsprong van de site is niet te achterhalen, maar het is zeker niet uitgesloten en zelf te verwachten dat deze teruggaat tot de middeleeuwen. De inrichting van sites met walgracht is een typisch laatmiddeleeuws fenomeen. De Moeskroensesteenweg is reeds waarneembaar. Het plangebied situeert zich in de directe omgeving van de dorpskern van Aalbeke wat een verhoogde verwachting impliceert voor sporen van bewoning vanaf de middeleeuwen. De omgeving rondom de dorpskern wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door een open landschap met verspreide hoevebouw.

De 19^e-eeuwse kaarten geven een gelijk beeld weer waarbij het zuidelijk deel van het terrein een enkel wooneiland aansnijdt. De bebouwing binnen het wooneiland is in omvang afgenomen en bestaat enkel uit een bescheiden vierkantig gebouw. Opvallend is de aanwezigheid van een weide centraal binnen het plangebied op de Vandermaelenkaart. De bodemkaart geeft ter hoogte van deze zone een antropogeen vergraven hydromorfe bodem weer. Het is niet uitgesloten dat de walgrachtsite vroeger een meervoudig karakter had waarbij het neerhof zich centraal binnen het plangebied situeerde. De ligging van het plangebied, nabij de dorpskern, op een heuvelrug moet in principe een interessante locatie geweest zijn voor de inplanting van een motte. Bijkomend zorgde de aanwezigheid van de Lange Meersbeek voor een verzekerde watertoevoer richting het grachtlichaam. Door het ontbreken van ouder cartografisch materiaal kan deze stelling niet hard gemaakt worden, maar het is zeker een denkpiste die dient meegenomen te worden voor eventueel vervolgonderzoek. Op de Vandermaelenkaart is tevens zeer duidelijk de helling van het terrein richting de vallei van de Lange Meersbeek waar te nemen. Het gebouwenbestand in het noordelijk deel van het plangebied is tevens op de 19-eeuwse kaarten waar te nemen. Het terrein wordt centraal aangesneden door het zuidwest-noordoost georiënteerd verloop van een smalle voetweg. De Lange Meersbeek is opvallend genoeg op geen van deze kaarten waarneembaar.

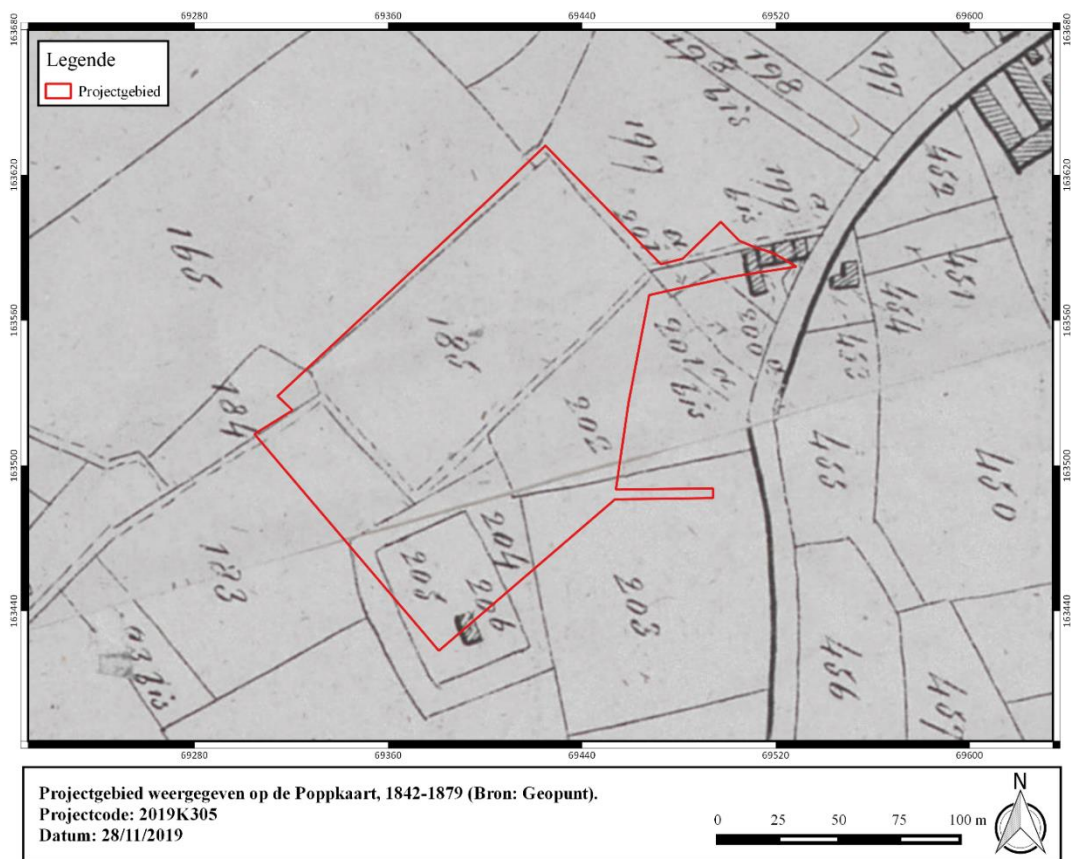
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

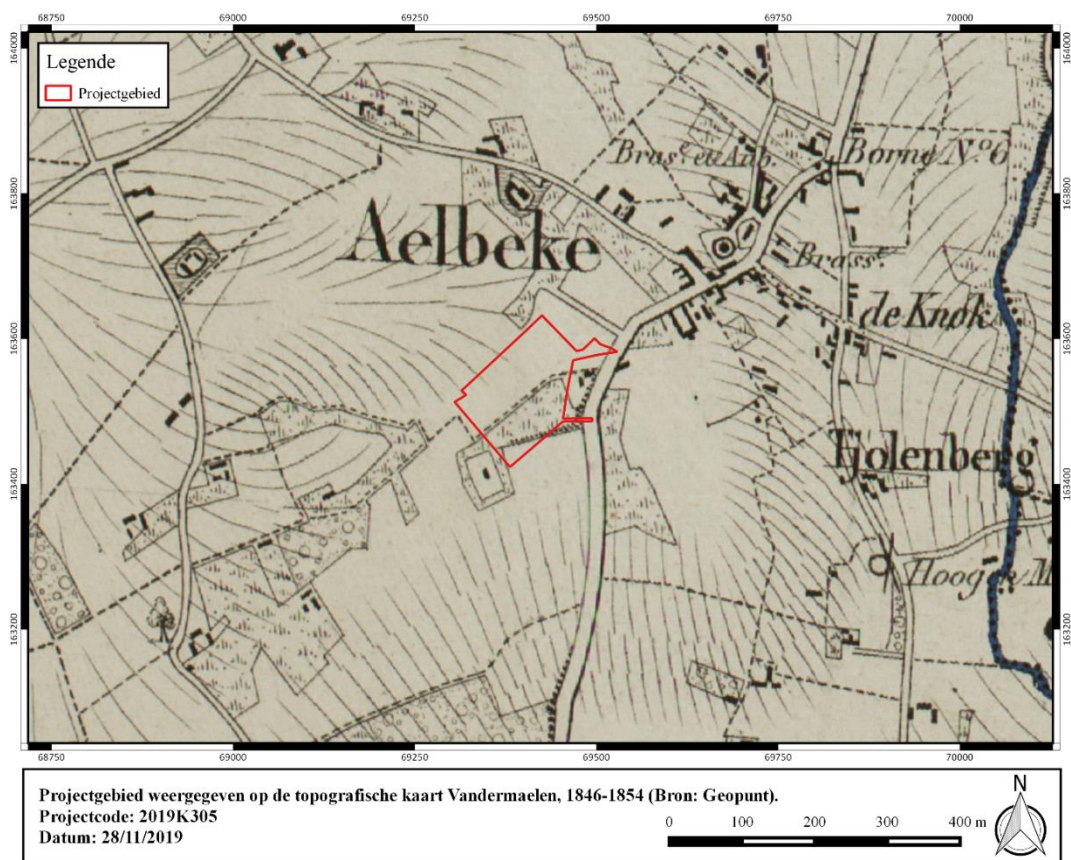
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

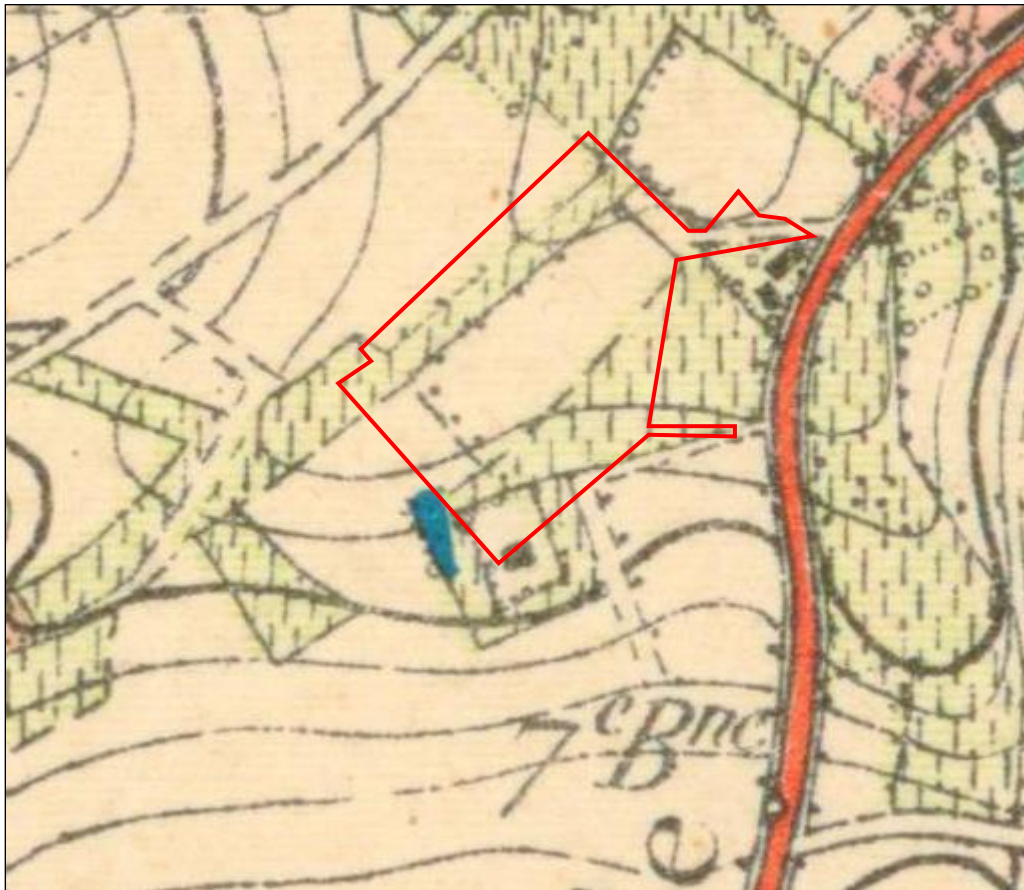

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

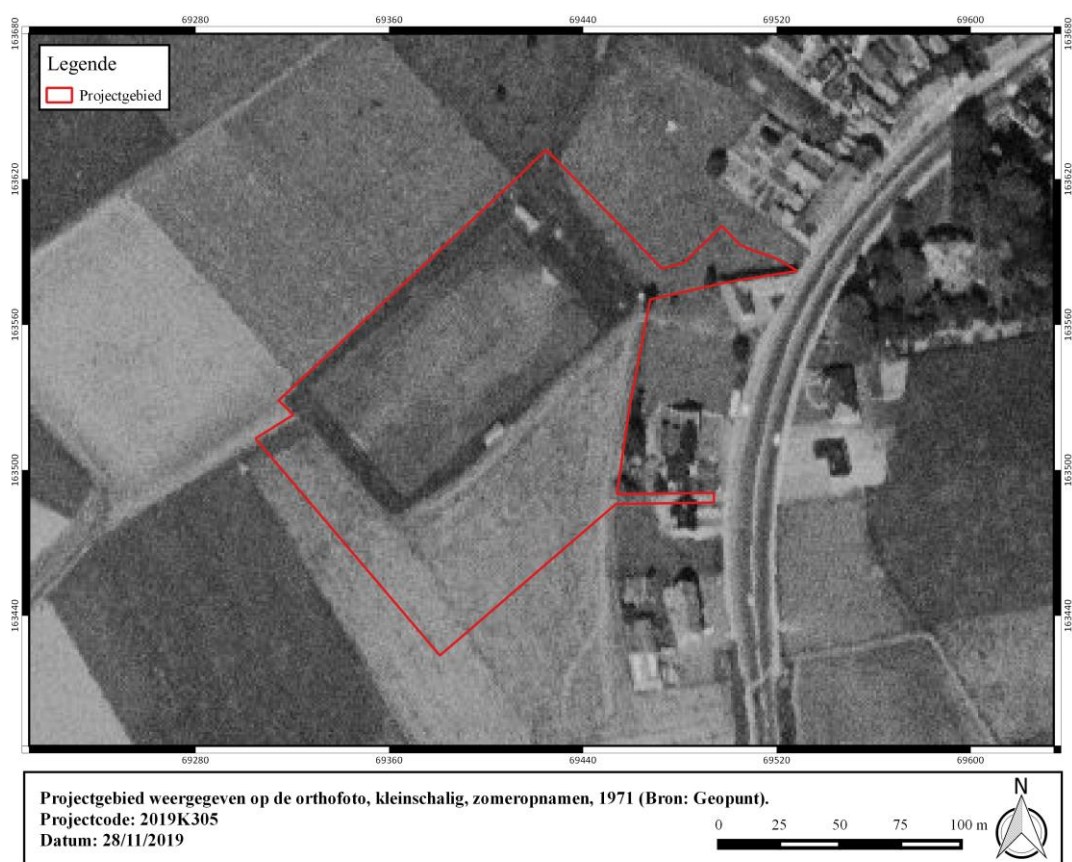
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1883 (Bron: NGI Cartesius).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

Het projectgebied is doorheen de jaren op enkele luchtfoto's vastgelegd. De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia.

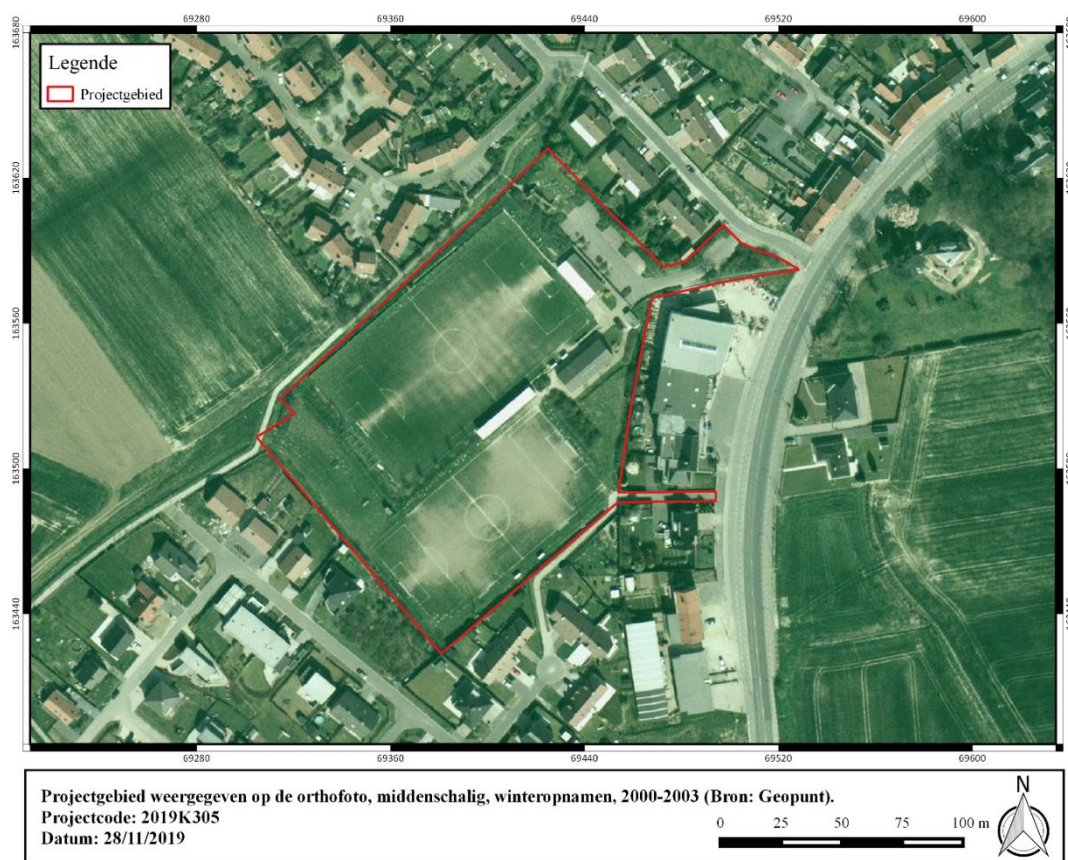
Op de orthofoto van 1971 is het noordelijk voetbalveld reeds waar te nemen. Het valt duidelijk op dat het plangebied ter hoogte van dit voetbalplein is afgegraven en geëgaliseerd om zo een effen speelvlak te bekomen. Het zuidelijk voetbalveld is waar te nemen vanaf de orthofoto van 2000-2003. Ook voor de aanleg en egalisering van het terrein in functie van de realisatie van dit zuidelijk voetbalveld zal een zekere impact gehad hebben op de bodemgesteldheid van het terrein. Een deel van de huidige bebouwing is reeds waar te nemen op de luchtopname van 1979-1990. Tussen deze luchtfoto en deze van 2000-2003 is de rest van de bebouwing tot ontwikkeling gekomen. De laatste twee decennia zijn geen noemenswaardige verandering meer waar te nemen.

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

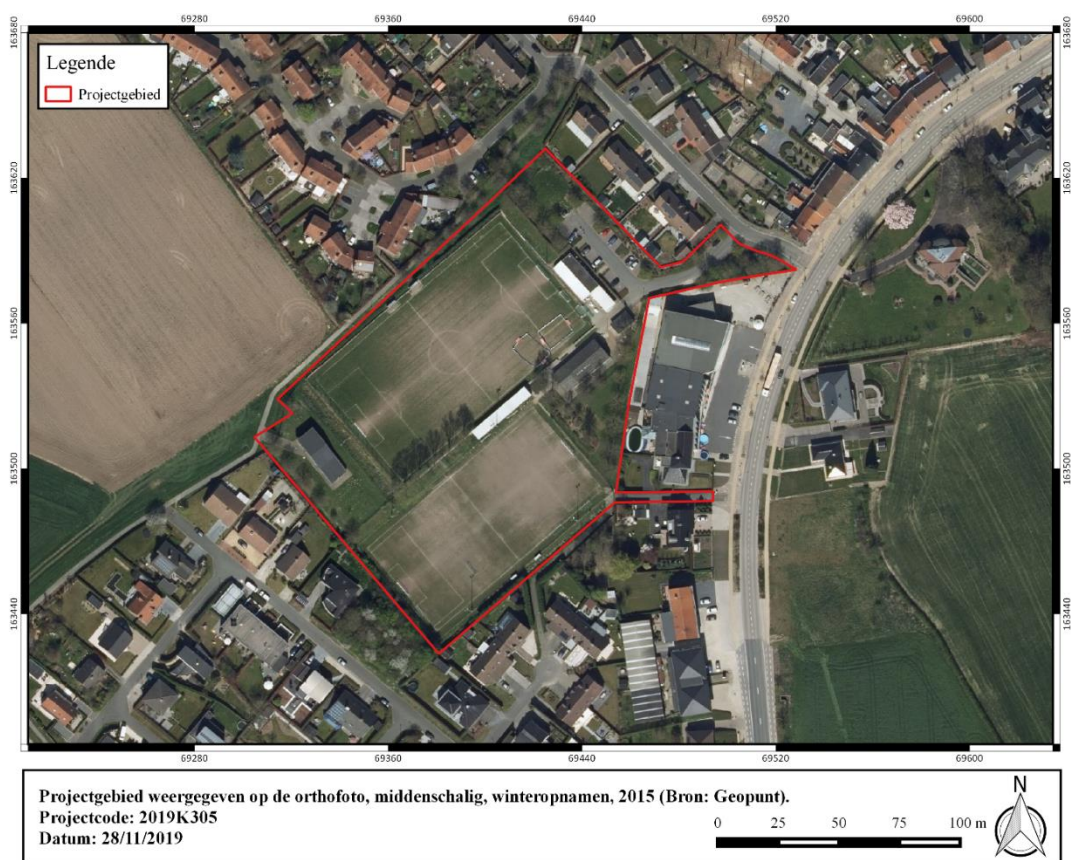

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2018 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De initiatiefnemer plant de aanleg van een kunstgrasveld en bijhorende structuren aan de Garenwinderstraat te Aalbeke, deelgemeente van Kortrijk. De ingrepen beslaan een oppervlakte van ca. 7100 m². Het terrein is op heden reeds in gebruik als sportveld.

Aalbeke is gelegen in de zandleemstreek. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de noordelijke flank van de heuvelrug Aalbeke – Heestert die werd gevormd door Tertiaire afzettingen. Het terrein is gelegen op de rand van de beekvallei van de Lange Meersbeek. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op de Tertiaire sokkel. Net ten noorden van het onderzoeksgebied ontspringt de Lange Meersbeek die overgaat in de Markebeek en verder noordwaarts uitmondt in de Leie. Op het lokale hoogtemodel is een sterk gedefinieerd hoogteverschil te zien tussen het noordelijke sportveld en het zuidelijke sportveld. Zonder twijfel zijn delen van het onderzoeksgebied afgegraven of genivelleerd. De bodemkaart geeft aan dat de terreinen rondom het onderzoeksgebied ‘sterk vergraven’ zijn. In het westen van het onderzoeksgebied geeft de bodemkaart een hydromorfe zandleembodem aan, hetgeen mogelijk ook het resultaat is van menselijk ingrijpen. De polygonen van de bodemkaart komen grofweg overeen met perceelsgrenzen en landgebruik weergegeven op de Vandermaelenkaart. Vanwege de ligging binnen de gradiëntzone langs de Lange Meersbeek dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactensites. Echter wijst het hoogtemodel en de bodemkaart op een mogelijk geroerd bodemarchief. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en verstoringsgraad te evalueren. Mogelijk is het bodemarchief dermate geroerd waardoor bijkomende onderzoeksdaden niet langer kunnen leiden tot enige kenniswinst.

De cartografische bronnen situeren het onderzoeksgebied op de rand van het historische dorpsweefsel van Aalbeke. Op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden is te zien hoe het onderzoeksgebied grotendeels in gebruik is als akkerland. In de zuidwestelijke hoek van het terrein is een rechthoekig wooneiland aangegeven met een centraal gebouw. De 19^e-eeuwse bronnen geven een gelijkaardig beeld weer. Op 20^e-eeuwse bronnen is deze hoeve niet langer weergegeven. Op de orthofotosequentie is te zien hoe het noordelijke terreindeel reeds begin de jaren '70 in gebruik was als sportveld. Vanaf het luchtbeeld van 2000-2003 is de huidige situatie herkenbaar.

Op of rondom het onderzoeksgebied zijn geen archeologische sites gekend. Op het grondgebied van Menen, ten zuidwesten van het onderzoeksgebied kwamen bij onderzoek naar aanleiding van de inrichting Menen LAR-zuid enkele relictten uit de late middeleeuwen en postmiddeleeuwse periode aan het licht. Er zijn geen landschappelijke factoren waardoor de omgeving minder geschikt zou zijn voor menselijke bewoning. Zeer waarschijnlijk moet de schaarste aan gekende vindplaatsen gekoppeld worden aan een gebrek aan onderzoek en het feit dat recenter onderzoek nog niet is opgenomen in de CAI. Wel zijn op het kaartblad van de CAI een groot aantal cartografische indicatoren van middeleeuwse, omwalde hoeves opgenomen, zo ook net ten zuiden van het huidige onderzoeksgebied. Op basis van historisch-cartografische gegevens is dit polygoon verkeerd ingetekend en valt het plangebied wel degelijk samen met de oorspronkelijke walgrachtsite. Naast deze cartografische indicatoren voor bewoning en bewerking in de late middeleeuwen zijn eveneens een groot aantal veldprospecties opgenomen in de CAI. Hierbij werd een grote hoeveelheid lithische artefacten gerecupereerd evenals laatmiddeleeuws en jonger keramisch materiaal. Hoewel indicatief van karakter wijzen deze vondsten inderdaad op menselijke aanwezigheid in de omgeving van het onderzoeksgebied tijdens de steentijden.

Op basis van de beschikbare gegevens dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake artefactenconcentraties en resten van bewoning in de vorm van bodemsporen. Het hoogtemodel en de gegevens van de bodemkaart indiceren echter mogelijk een zekere mate van verstoring. De bodemopbouw en verstoringsgraad dienen in de eerste plaats geevalueerd te worden door middel van een landschappelijk bodemonderzoek. Blijken bodemhorizonten bewaard die indicatief kunnen zijn voor gunstige bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactensites, dan is een verkennend archeologisch booronderzoek noodzakelijk, eventueel aangevuld met een waarderend onderzoek en/of proefputten in het geval van een positieve staalname. In het kader van resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk.

2 Bibliografie

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2019. *Aalbeke* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14505> (geraadpleegd op 3 december 2019).

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

VAN RANST E. & SYS C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.